

MEDDELELSER

FRA

DET NORSKE MYRSELSKAP

Nr. 1

Februar 1954

52. årgang

Redigert av Aasulv Løddesøl.

MYRENE I EID OG VEØY HERREDER, MØRE OG ROMSDAL FYLKE.

Av konsulent Osc. Hovde.

Herredene Eid og Veøy ligger på sør-øst-siden av Moldefjorden i Møre og Romsdal fylke. Geografisk betegnet ligger herredene innenfor 62° 38' og 62° 53' nordlig bredde og 2° 52' og 3° 32' vestlig lengde (Oslo meridianen).

De tilgrensede herreder er i nord Bolsøy, i øst Nesset, Eresfjord og Vistdal, i sør Hen, Grytten og Voll og i vest Tresfjord og Vestnes. Herredene er gjennomskåret av 3 fjorder, Langfjorden i øst, Rødvenfjorden i midten og Romsdalsfjorden i vest. Utenfor fjordmunningene ligger øyene Sekken, som er historisk kjent, og Veøya med en gammel steinkirke fra det 11. århundre. Veøya var i middelalderen sentrum og kaupang for Romsdalen.

I Eid og Veøy er det mest fjellterreng med flere fjelltopper på omkring 1000 m høyde. Her er gode fjellbeiter med tidligere utbredt seterbruk. I dalene og liene er bra skog, dels furu og dels lauvskog, særlig bjørk. Her er også mange betydelige plantefelter av gran. Men plantemarken er på langt nær utnyttet, og her er store muligheter for skogplanting. Den dyrkede jord og bebyggelsen ligger langs strendene.

Det er jord- og skogbruk som er hovedyrke. Men her er også en del industri, særlig konfeksjonsindustri.

Ifølge Norges offisielle statistikk var herredenes arealfordeling i 1949 slik:

	Eid	Veøy	I alt
Totalareal i km ²	36,12	247,14	283,26
Landareal i km ²	34,98	243,15	278,13
Dyrket jord, dekar	3519	10143	13662
Produktiv barskog, dekar	7272	26994	34266
Produktiv lauvskog, dekar	5294	21889	27183
Udyrket, dyrkbar fastmark, dekar ..	1460	4194	5654
Udyrket, dyrkbar myr, dekar	217	191	408

Den heimehørende folkemengde i 1946 var 499 i Eid og 2369 i Veøy.

Fjellgrunnen består vesentlig av grunnfjellsbergartene gneis og granitt. De er tungt forvitrelige og danner næringsfattig jord.

De løse jordlag er av liten mektighet og består mest av morene- og skrejorder, samt en del havavleiringer i de lavere strøk. Dette er særlig tilfelle under den marine grense, som ligger mellom 80 og 120 m o. h. Det tidligere havnivå er ofte tydelig markert med terrasser. Såvel den dyrkbare som tidligere dyrkede jord er oftest brattlendt. Et unnatak herfra danner en del av myrene, som det for øvrig er dyrket lite av.

Myrinventeringen i Eid og Veøy er utført av Det norske myrselskap etter samme plan som tidligere.*) Markarbeidet er foretatt av forfatteren. Det ble påbegynt i 1951, idet en da undersøkte den delen av Veøy som ligger nord for Langfjorden og som kalles Nesjestranda. Resultatet av denne undersøkelse er publisert i 1952.***) For oversiktens skyld behandles her hele herredet samlet. Det øvrige markarbeide ble utført sommeren 1952 og — for en mindre del av Eid — våren 1953.

Som kartgrunnlag er nyttet N.G.O.s originalkopier i mst. 1:50.000. Disse karter er av gammel dato (1872) og noe ufullstendige, så myrer, veier og enkelte andre detaljer måtte krokeres inn ved måling og skritting. Det nye oversiktskart over herredene er her reproduisert i mst. 1:200.000.

Myrarealet og dets fordeling på de forskjellige myrtyper m. v. er vist i tabellen nedenfor:

Myrtyper m. v.	Eid		Veøy		I alt	
	Dekar	%	Dekar	%	Dekar	%
Grasmyr av startypen ..			35	0,5	35	0,4
do. av myrull-bjønnskjeggtypen	300	100	6510	84,5	6810	85,1
Kvitmosemyr, lyngrik			175	2,3	175	2,2
do. grasrik ..			270	3,5	270	3,4
Furumyr			170	2,2	170	2,1
Lyngmyr			540	7,0	540	6,8
Myrareal	300	100	7700	100,0	8000	100,0
I % av landareal		0,8		3,2		2,9
Pr. innbygger	1,0		3,2		2,8	

Vi ser av tabellen at hele 85,5 % av myrarealet hører til grasmyrtyperne. De to herreders samlede myrareal er 8.000 dekar. I forhold

*) Jfr. Aasulv Løddesøl: Det norske myrselskaps myrinventeringer. Medd. fra Det norske myrselskap, 1941.

**) Jfr. Medd. fra Det norske myrselskap 1952, side 123—129.

til herredenes landareal utgjør dette bare 2,9 %. Pr. innbygger blir det 2,8 dekar myr. Dette er således et forholdsvis myrfattig strøk.

Myrenes høyde over havet er fra 10 til over 500 m. Myrarealet fordeler seg med omtrent 950 dekar i nivåhøyden 10—100 m, det vil si i en gunstig høyde for dyrking. I høyden 100—200 m, det vil si i en noe mindre gunstig dyrkingshøyde under disse midtre strøk, finnes det ca. 850 dekar myr. I høyden 200—300 m, med tvilsomme dyrkingsmuligheter, ligger ca. 900 dekar. Og i større høyde enn 300 m o. h. ligger resten av myrene, eller omtrent 5300 dekar. Vi ser således at det dyrkbare areal blir sterkt redusert på grunn av høyden over havet.

Myr dybden er målt på 233 steder, og varierer fra 0,3 til over 5 m. Den største dybde har Torvikstormyra i Eid, hvor det på flere steder ikke fantes bunn på 5 m. Gjennomsnittet for samtlige dybde-målinger var 1,5 m med 1,4 m for Veøy og 3 m for Eid.

Undergrunnen består for det meste av sand og storsteinet grus. De lavest liggende myrer har til dels leirundergrunn.

Utnyttelsen av myrene i Eid og Veøy er nå begrenset til beiting. Myrene er også bra som naturbeiter da storparten består av grasmyr og oftest er grunne. En vesentlig del av arealet ligger så høyt over havet at det også i framtida sannsynlig blir liggende som naturbeite.

Av brenntorvmyrer finnes et par områder som er brukbare. Det er myrpartiet sør og øst for Nord-Nesje i Veøy med ca. 230.000 m³ råtorv, og Torvikstormyra i Eid med ca. 150.000 m³ råtorv. Det blir imidlertid neppe aktuelt å utnytte disse forekomster da disse myrene helst bør dyrkes.

Som framtidig dyrkingsmyr kan en regne med det areal som ligger i opptil 200 m høyde, altså ca. 1.800 dekar. Arealet mellom 200 og vel 300 m o. h., som utgjør ca. 1.000 dekar, vil muligens også en gang bli dyrket til beite eller høyproduksjon. Men det er enda igjen over 5.000 dekar myr som neppe vil bli lagt under kultur på grunn av for stor høyde over havet. Av de dyrkbare myrer faller ca. 250 dekar på Eid.

Kjemiske analyser *) av 8 jordprøver som ble uttatt fra karakteristiske steder på de største myrområder viser at surhetsgraden, uttrykt ved pH-verdien, varierer fra 3,83 til 5,50. Askeinnholdet utgjør fra 3,2 til 24,8 % med 11,9 % i gjennomsnitt. Kvelstoffinnholdet er noenlunde likt i samtlige prøver og utgjør i gjennomsnitt 1,9 %. Kalkinnholdet er mer varierende, idet en prøve inneholdt bare 0,06 % CaO og ellers varierer innholdet fra 0,12 til 0,47 %. Innholdet av mikronæringsstoffene kobber, mangan og bor er lavt i alle prøver, og en prøve mangler helt mangan og bor. Volumvekten er fra 118 til 239 gram pr. l i vannfri torv for grasmyrprøvene og 87 g/l for en prøve av lyngrik mosemyr.

*) Utført ved Statens landbrukskjemiske kontrollstasjon i Trondheim.

Myrene i Eid og Veøy er sammenfattet i 22 områder eller felter som her skal beskrives særskilt og herredsvís.

Feltvis beskrivelse av myrene.

1. Eid herred.

Orastormyra (kart fig. 1) ligger ca. 300 m sør for Oravatnet. Det er en ca. 100 dekar stor myrull-bjønnskjeggmyr i 150 m h. o. h. Myra er nesten flat, men har gode drenerings- og avløpsforhold. Overflaten er jevn eller delvis svakt tuet og det friske moselag er fra 5 til 10 cm tykt. Det øvre torvlag er noenlunde vel til vel formolda, og i dypere lag ligger fortorvingen på overgangsstadiet til brenntorv. dvs. H 5—6 etter v. Posts skala. Dybden er 1—2 m og undergrunnen består av sand og grus. Myra har fått dyrkingsverdet D 2—3, dvs. god til noenlunde god dyrkingsmyr.

Torvikstormyra (kart fig. 2) ligger like nord for Hagen og Klungnes og grenser omtrent inn til den dyrkede jord på disse gårdene. Myras høyde over havet er ca. 100 m. Den har liten helling og er delvis noe våt. Her kan bli vanskelig og kostbart å skaffe tilfredsstillende avløpskanaler når myra synker, men foreløpig er drenerings- og avløpsforholdene noenlunde gode. Myrarealet er sammenhengende og utgjør ca. 150 dekar, hele arealet består av grasmyr av myrull-bjønnskjeggtypen. Det friske moselag er fra 5 til 8 cm tykt og myra er svakt tuet. Formoldingsgraden er 3—4, det vil si noenlunde vel til vel formolda. Myra inneholder en hel del stubber i flere lag. Dybden av myra er på flere steder over 5 m. I større dybde enn 1 m er det som regel god brenntorv. Undergrunnen består av grus eller sand, og på de dypeste partier er leire. Her ble under 1. verdenskrig drevet maskintorvfabrikasjon av et Ålesundsfirma. Det er imidlertid som dyrkingsjord at myra nå bør komme i betraktning. Den uttatte jordprøve av det øvre jordlag viste høy volumvekt, høyt askeinnhold og bra kvelstoff- og kalkinnhold. Når en tar hensyn til myras gunstige beliggenhet, må den på tross av den store dybde og brenntorvkarakteren i dypere lag, betegnes som noenlunde god dyrkingsmyr.

2. Veøy herred.

Sør for Nord-Nesje (kart fig. 1) ligger et flatt myrparti på ca. 100 dekar i ca. 30 m h. o. h. Det meste er lyngmyr og lyngrik kvitosemyr med strenger av grasmyr (starrmyr). Dybden er fra 0,5 til 4,5 m til leire og grus. Her er noe brukbar brenntorv langs kantene. Det er vanskelig med avløp for vatnet fra myra.

Nordøst for Nord-Nesje (kart fig. 2) er det en sammenhengende myr på ca. 80 dekar, hvorav den ene halvpart er grasmyr av myrull-bjønnskjeggtypen og den andre er en blanding av lyngrik kvitosemyr, lyngmyr og grasmyr av starrtypen. Myra ligger bare 10—15 m o. h. Dybden er 1 til vel 2 m og undergrunnen består av

sand og grus. Her er det noen stubber i myra. Dreneringsforholdene er gode og dyrkingsverdet er satt til 2—3, dvs. god til noenlunde god dyrkingsmyr.

På vestsida av veien over Åsane (kart fig. 3, 4 og 6) er det et større myrområde på ca. 500 dekar. Høyden over havet er her 20—50 m. Partier av forskjellige myrtyper ligger spredt om hverandre, men arealet fordeler seg omtrent likt på følgende 4 myrtyper: Grasmyr (vesentlig myrull-bjønnskjeggmyr), grasrik kvitmosemyr, lyngrik kvitmosemyr og lyngmyr. Dybden er vanligst fra 1 til 4 m og undergrunnen består av sand, grus, leire eller fjell. Dreneringsforholdene er gode og formoldingsgraden noenlunde vel til vel formolda. Her er det betydelige brenntorvmasser, men ved eventuell utnyttelse av brenntorva må det tas tilbørlig hensyn til framtidig dyrking av myrene. Dyrkingsverdet er satt til D 2—4, dvs. god til mindre god dyrkingsmyr.

Skytebanen (kart fig. 5) er anlagt på en ca. 75 dekar stor myr som består av grasmyr (myrull-bjønnskjeggmyr), grasrik kvitmosemyr og lyngmyr, hver type med ca. $\frac{1}{3}$ av arealet. Høyden over havet er ca. 50 m. Dybden var fra 1,5 til 4,5 m til sand- og grusundergrunn. Myra har svak helling, men kan lett dreneres og bør —med sin gunstige beliggenhet— dyrkes til beite.

Øst for Bergsvik (kart fig. 7, 8, 9 og 10) er det flere myrpartier på tilsammen ca. 200 dekar. Myrene består for det meste av grasmyr av myrull-bjønnskjeggtypen med et mindre parti lyngmyr på vestsida av Vikvatnet. Høyden over havet er fra vel 100 til ca. 250 m. Dybden er opptil 3,5 m og undergrunnen består av grus og stein. Hellingen varierer sterkt og en del av arealet er til sine tider oversvømmet av Vikvatnet. Men stort sett kan myrene grøftes og nyttes, i hvert fall til beite.

I strøket omkring Skålsetra (kart fig. 11 og 12) finnes det vel 500 dekar grasmyr (vesentlig myrull-bjønnskjeggmyr) i 200—220 m o. h. Dreneringsforholdene er vanskelige da en vesentlig del av arealet ligger lavt i forhold til en rekke vatn.

I Dalelia (kart fig. 13) finnes flere myrpartier på tilsammen ca. 100 dekar i delvis sterk helling i fra 200 til 300 m o. h. Myrene har jevn overflate og hører til grasmyr av myrull-bjønnskjeggtypen. Overflatelaget er vel formolda og dybden er bare 0,5 til 1 m. Undergrunnen består av grus og sand. Det flateste og laveste av myrarealet, og dessuten en hel del fastmark, kan kultiveres til beiter.

Vest og sør for Mittetsetra (kart fig. 14) er det store myrarealer i delvis sterk østhelling. Myrene er atskilt av steinete fastmarkspartier og stein stikker også opp i myrene. Myrene utgjør tilsammen et areal på ca. 800 dekar. Alt er grasmyr (myrull-bjønnskjeggmyr) med jevn overflate og et fast, noenlunde vel til vel formolda øvre torvlag. De målte dybder varierer innen grensene 0,4 og

1,2 m. Undergrunnen består av grus og stein. Myrpartiet ligger i 400—500 m o. h. og er derfor anvendelig bare til beite.

Mellom Herjevatnet og Slemmesetra (kart fig. 15) finnes det største noenlunde sammenhengende myrområde i herredet. Her er det nemlig ca. 3600 dekar myr av myrull-bjønnskjeggtypen med enkelte gråmosetuer og noe røsslyng iblant. Innimellom myrene er det flere morener, og trolig ligger hele myrområdet på en morene. Høyden over havet er fra 380 m nede ved Herjevatnet til 550 m oppunder Bollfjellet. Myroverflaten er jevn eller svakt tuet og med et ubetydelig friskt moselag. Myra er for det meste vel formolda, men lite fortorva i de dypere lag. Dybden er opptil 1,2 m, og oftest mindre enn 1 m. Undergrunnen består av storsteinet grus. På disse myrer blir det neppe tale om noen kultur da beliggenheten setter store hindringer for dette.

Sør for Herje (kart fig. 16) ligger det ca. 200 dekar myrull-bjønnskjeggmyr i vel 300 m h. o. h. Dybden er fra 0,5 til 1,5 m og undergrunnen består av grus og stein. En kan heller ikke regne med at disse myrer vil bli dyrket med det første.

I Holmemdalen (kart fig. 17) finnes det flere myrpartier på tilsammen ca. 600 dekar. Av dette areal er det meste — eller ca. 570 dekar — grasmyr av myrull-bjønnskjeggtypen med jevn overflate og noenlunde vel til vel formolda øvre torvlag. De andre ca. 30 dekar er grasrik kvitmosemyr som er noe tuet og svakt formolda. Dybden av grasmyrene er fra 0,5 til vel 1 m. Mosemyrene er noe dypere, nemlig opptil 2,8 m. Undergrunnen består av sand og grus. Det nordøstre myrparti inneholder en del brukbar brenntorv. Ellers kan myrene i Holmemdalen karakteriseres som noenlunde gode dyrkingsmyrer til tross for sin noe høye beliggenhet (300—350 m o. h.). På begge sider av dalen er veksterlig bjørkeskog oppover liene, og to uttatte prøver av det øvre myrslag viser et gunstig analyseresultat når det gjelder volumvekt, aske- og kvelstoffinnhold. Men kalkinnholdet er lite og pH-verdien er lav, så her er sterkt behov for kalking ved eventuell dyrking. Drenerings- og avløpsforholdene er gode. Dalen er uten veiforbindelse, men en kombinert skogs- og setervei er på tale.

Vest for Dalset (kart fig. 18) ligger en sammenhengende myrflate på ca. 200 dekar i 300 m h. o. h. Myra er temmelig flat, men har gode dreneringsforhold med avløp både mot øst og vest. Myra må stort sett henføres til grasmyrgruppen med torvmyrull og bjønnskjegg som dominerende plantearter. Overflateforholdene er særdeles jevne og myra er fast og noenlunde vel til vel formolda. Dybden varierer for det mest mellom 1 og 2 m og undergrunnen består av grus og sand. Her foreslås anlagt et felles kulturbeite.

Talbergmyrene (kart fig. 19) ligger sør for Talberggårdene på Vågstranda. Hele dette forholdsvis store myrområde på ca. 380 dekar er sammenhengende og ligger svært gunstig til med vei langs

nordre myrkant. Høyden over havet er bare 110 til 150 m og dreneringsforholdene er gode. Her er flere myrtyper representert, ofte i blanding så de vanskelig kan skilles ut på kartet i så liten målestokk som her er nyttet. Men en har anslått myrull-bjønnskjeggtypen til å utgjøre over halvparten av arealet. Lyngmyrene utgjør knapt $\frac{1}{3}$ og resten hører til mosemyrtypene. Overflaten er noe tuet og har flekkevis en del «krattfuru». Stor stein stikker også opp her og der. Dybden av myra er gjennomsnittlig liten, som regel mindre enn 1 m, og bare på et par steder ble målt dybder på over 2 m. Undergrunnen er storsteinet grus og sand. Myrlaget inneholder dessuten en hel del stubber, så myra er noe tung å dyrke. Men den må likevel gis dyrkingsverdet D 2—3, altså god til noenlunde god dyrkingsmyr.

Hjelvikmyra (kart fig. 20) ligger inne i skogen sør for Hjelvik i 130—200 m h. o. h. Arealet er ca. 150 dekar. Myra ligger i delvis sterk nordhelling med gode fallforhold, men er tung å dyrke på grunn av stort innhold av stein og røtter. Dybden av myra er som regel mindre enn 0,5 m og undergrunnen består av meget steinholdig grus. Myrlaget er noenlunde vel til vel formolda. I tillegg til myra kan her regnes med minst et par hundre dekar med dyrkbar fastmarksjord.

S a m m e n d r a g.

Sammenlignet med naboherredene i nord — Bolsøy og Vestnes — hvor inventering er utført tidligere, er Eid og Veøy forholdsvis myrfattige herreder. Dertil kommer at en betydelig del av myrarealet, særlig i Veøy, ligger høyt over havet. Dette vanskeliggjør vanlig jordbruksdrift, og det dyrkbare areal reduseres betraktelig av den grunn. Den største del av myrene er imidlertid grasmyrer med et noenlunde vel til vel formolda torvlag øverst. Undergrunnen består for det meste av grus eller sand, men er ofte storsteinet, så dyrking vil falle kostbart. Dreneringsforholdene er som regel gode.

Disse to herreders samlede myrareal utgjør ca. 8.000 dekar. Herav ligger imidlertid bare ca. 1.800 dekar i en slik høyde over havet (mindre enn 200 m) at vanlig jordbruksdrift er mulig i disse kyststrøk. Så lavt ligger det vesentligste av myrene i Eid herred.

Av det nevnte dyrkbare myrareal på ca. 1.800 dekar er omtrent det halve grasmyr, vesentlig av myrull-bjønnskjeggtypen. Ca. 3/10 er lyngmyr, og resten er omtrent likt fordelt mellom grasrik og lyngrik mosemyr. Hele 80 % av arealet under 200 m h. o. h. har fått dyrkingsverdet 3 eller bedre. Her skulle således være dyrkingsmyr til 10—15 nye bruk, men dette tall bør antagelig reduseres, da her også er behov for utviding av eldre bruk. Herredene har imidlertid betydelige arealer dyrkbar fastmarksjord.

Alle høyere liggende myrer er nesten utelukkende grasmyrer av myrull-bjønnskjeggtypen. Det lavest liggende av dette areal, som altså utgjør vel 6.000 dekar, kan anbefales kultivert til fellesbeiter,

da hensiktsmessig jord til kulturbeiter ofte mangler nærmere brukene. Største myrarealet vil imidlertid også i fremtiden bli liggende som naturbeite.

Brenntorva spiller en underordnet rolle innen dette område. Det finnes nok et par større felter med brukbar og til dels god brenntorv, men det vil neppe være formålstjenlig med torvdrift her, da myrene til dels er rotfulle og heller bør dyrkes.

Strøtorvmyrer av betydning finnes ikke.

Fortegnelse

over

Det norske myrselskaps medlemmer pr. 31/12 1953.

Vi offentliggjør her en å jourført fortegnelse over Det norske myrselskaps direkte medlemmer pr. 31/12 1953. Liknende fortegnelser er offentliggjort i «Meddelelser fra Det norske myrselskap», hefte nr. 1 for 1949, 1944, 1939 og 1934, altså med 5 ars mellomrom. Selskapets indirekte medlemmer og bytteforbindelser er ikke tatt med i fortegnelsen.

Det vil lette en regelmessig distribusjon av tidsskriftet at alle forandringer av stilling, bosted o. l. blir meldt til selskapets hovedkontor. Når det gjelder dødsfall hender det ikke sjelden at de etterlatte glemmer å melde fra om dette, slik at enkelte navner blir stående på medlemslisten lenge etter at vedkommende er død. Vi vil derfor be om å bli underrettet også i slike tilfelle.

Æresmedlemmer:

Bjanes, O. T., landbruksdirektør, Sollia, Sandvika.
 Glærum, O., forsøksleder, Hol, Ilseng.
 Mellbye, Joh. E., godseier, Nes på Hedmark.
 Sørhuus, K., skogdirektør, Nordstrand.

Korresponderende medlemmer:

Basse, Niels, direktør, Det danske Hedeselskab, Viborg, Danmark.
 Ekström, Gunnar, statsgeolog, dr., Sveriges geol. Undersökning, Stockholm, Sverige.
 Kivinen, Erkki, professor, dr., Agrikulturkjemiske Institutt, Universitetet, Helsingfors, Finland.
 Lundblad, Karl, statsagronom, Statens Jordbruksförsök, Uppsala 7, Sverige.
 Osvald, Hugo, professor, dr., Lantbrukshögskolan, Ultuna pr. Uppsala, Sverige.
 Rappe, Gerhard, dr. agr., Christinelund pr. Vassmolösa, Sverige.